



AU-1141

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2018

Sanskrit : CE-403

पंचतंत्र (मित्रभेदम्), व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना :

- (१) अधाज प्रश्नो लपवा इरजियात छे.
- (२) अधाज प्रश्नोना गुडा सरभा छे.

१ (अ) नीयेना गद्यखंडोभांथी गभे ते बेनो अनुवाद करो :

८

(१) कस्मिश्चित्समुद्रतीरैकदेशे टिट्ठिभदम्पती प्रतिवसतः स्म ।
नतो गच्छति काले ऋतुसमयामासाद्य टिट्ठिभी गर्भमाधत्त ।
अथासन्नप्रसवा सती सा टिट्ठिभिमूचे - “भोकान्त !
मम प्रसव समयो वर्तते, तद्विचिन्त्यतां कमपि निरुपद्वं
स्थानं, येनाहं तत्राण्डकमोक्षणं करोमि ।” टिट्ठिभः
प्राह - भद्रे ! रम्योऽयं समुद्रप्रदेशः । तदत्रैव प्रसवः
कार्यः । साह - अत्र पूर्णिमादिने समुद्रवेला चटति ।
सा मत्त गजेन्द्रान् अपि समाकर्षति, तद् दूरमन्यत्र
किञ्चित्स्थानमन्विष्यताम् ।

(२) कस्मिश्चित्जलाशयेऽनागतविधाता प्रत्युत्पन्नमतीर्यद्भवि-
ष्यश्चेति त्रदो मत्स्याः सन्ति । अथ कदाचितं जलाशयं
दृष्ट्वा गच्छद्भिर्मत्स्यजीविभिरुक्तं यत् - 'अहो,
बहुमत्स्योऽयं हृदः, कदाचिदपि नास्माभिरन्वेषितः । तदद्य
तावदाहारवृत्तिः सज्जाता, सन्ध्यासमयश्च संवृत्तः । ततः
प्रभातेऽत्रागन्तव्यमिति निश्चय । अत स्तेषां तत्कुलिश-
पातोपमं वचः समाकर्ण्यानागतविधाता सर्वान्मत्स्यानाहूयेदमुचे
- अहो, श्रुतं भवद्भिर्मत्स्यजीविभिरभिहितम् । तत्रान्नावपि
गम्यतां किञ्चित्समीपवर्ती सरः ।'

(३) अस्ति कस्मिश्चित्पर्वतैकदेशे वानरयूथम् । तच्च कदाचित्
हेमन्त समयेऽसौम्य वातसंस्पर्शवेपमानकलेवरम् प्रवर्षद्भन-
धारा निपात समाहतं न कथंचिच्छान्तिमगमत् । अथ
केचिद्धानरा वह्निकणसदृशानि गुज्जाफलान्यवयिन्य वस्निवा-
च्छया फुत्कुर्वन्तः समन्तात्स्थः । अथ सूचीमुखो नाम पक्षी
तेषां तं वृथायासमवलोक्य प्रोवाचः - "भौः सर्वे मूर्खा
यूयम् । नैते वह्निकणाः गुज्जाफलानि एतानि । तत्किं
वृथा श्रमेण ? नैतस्माच्छीतरक्षा भविष्यति ।
तद अन्विष्यतां कश्चिनिर्वातो वनप्रदेशो, गुहा वा
गिरिकन्दरावा ।"

(७) नीयेनाभांधी गमे ते भे संदर्भ आपी सभञ्जवो :

५

(१) त्याज्यं न धैर्यं विधुरेऽपि काले ।

(२) तातस्य कूपोऽयमिति बुवाणः क्षारं जलं कापुरुषा
पिबन्ति ।

(३) आत्मानं सततं रक्षैद्द्वारैरपि धनैरपि ।

(४) उपदेशो हि मूर्खाणां प्रकोपाय न शान्तये ।

૨ પ્રાણીકથાઓનો ઉદ્ભવ અને વિકાસની ચર્ચા કરીને પંચતંત્રનું મહત્વ સમજાવો. ૧૪

અથવા

૨ ધર્મબુદ્ધિપાપબુદ્ધયોઃ કથા નો સાર આપી તેમાં વ્યક્ત થતો બોધ લખો. ૧૪

૩ પ્રાણીકથાનું સ્વરૂપ જણાવી પ્રાણીકથા તરીકે પંચતંત્રનું મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

અથવા

૩ પંચતંત્રની શૈલી વિશે સવિસ્તાર નોંધ લખો. ૧૪

૪ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪

(૧) મૂર્ખકચ્છપ કથા ।

(૨) મિત્રભેદની કથાઓનો બોધ

(૩) પંચતંત્રનો પરિચય

(૪) સિંહ-શુંગલ કથા ।

૫ નીચેનામાંથી ગમે તે સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યમાં લખો : ૧૪

(૧) પંચતંત્રનું શીર્ષક સમજાવો.

(૨) પંચતંત્રમાં કેટલા તંત્રો છે ? નામ લખો.

(૩) પંચતંત્રના કર્તા કોણ છે ?

- (૪) પુષ્કળ માછલાંવાળા જળાશયને જોઈને માછીમારે શું કહ્યું ?
- (૫) ગરુડનો પુષ્પ પ્રકોપ જાણીને ભગવાને શું વિચાર્યું ?
- (૬) સિંહ અને શિયાળની કથાનો બોધ લખો.
- (૭) સ્યાત્ અને બૂયામ રૂપ ઓળખાવો.
- (૮) દવીરન્ અને ચિનુયાત્ રૂપ ઓળખાવો.
- (૯) કુર્યાત્ અને કુર્વીમહિ રૂપ ઓળખાવો.
- (૧૦) ઢા ઢાતુનું આજ્ઞાર્થ બી.પુ. એ.વ.નું રૂપ આપો.
- (૧૧) કૃ ઢાતુનું વિઘર્થ બી.પુ.બ.વ. અને આજ્ઞાર્થ ત્રી.પુ.એ.વ.નું રૂપ આપો.
- (૧૨) બૂ ઢાતુનું વિઘર્થ પ્ર.પુ.એ.વ. આજ્ઞાર્થ બી.પુ.એ.વ.નું રૂપ આપો.